

המישטרה חקרה את עצמה
בפרשת מג'ד אליכרם, העזימה
עובדות וסילפה עדויות

קציני המישטרה נאלצו להשיב על שאלות מולם ישוב ח"כים וסירבו להאמין לדבריהם. "מתי הגעת למקום התקרית?" נשאל קצין מישטרה. "מדוע לא הגעת קודם לכן?" "האם אינך חושב שהדברים שבפיר אינם מדויקים?"

אווירת בית-מישפט שררה במקום, כשר"ח ח"כים ממלאים תפקיד של עורכי-דין קשוחים, וקציני המישטרה — עדים מפוקפקים. הדבר קרה בישיבת ועדת-הפנים של הכנסת, כאשר קציני מטה בכירים מאיזור הצפון נאלצו להעיד בפניה על אירועי מג'ד אליכרם. בראש הקצינים עמד מפקד איזור הצפון, ניצב מרדכי רון.

הפריצות לבתים. מסקנת הדו"ח הנוסף הזה היתה חד-משמעית: אין כל הוכחה שאנשי המישטרה הם שפרצו לבתי הכפר וגרמו נזק לרכוש. לכן החליטו החוקרים לדחות את תלונות התושבים נגד אנשי המישטרה ואת תביעתם לקבלת פיצויים. העובדה שבכפר לא נרשמו מעולם אירועים כמו גניבה או פריצה לבתים לא שינתה את מסקנת החוקרים. לטענתם, ייתכן שאנשי הכפר עצמם גרמו להרס בבתים שלהם. זוגיות מנופצת, מיטות ילדים מרוסקות, מכשירי חשמל מנותצים ורהיטים שבורים לא שינו את מסקנת החוקרים. גם העובדה שדו"ח-שמש נוקבו מקליעים של נשק חם לא שינתה את דעתם.

ירי אל עבר החמון. עדותו המסור לפת של מפקד איזור הצפון, ניצב מרדכי רון, לא תואמה עם קציניו. בשיחה של כתב העולם הזה עם דובר המחוז הצפוני, פסח פרלמן, אמר הדובר כי רק קציני מישטרה הורשו להחזיק בנשק חם. לדבר רון, האיש שפקד על הירי לעברה של קבוצת בחורים שבה היה אחד אל-מסרי, היה רבי-פקד רנאטו ברדה, ראש לישכת הסיוע של מרחב הצפון. ברדה, לדיברי פרלמן, שקל את כל הנסיבות ורק לאחר מכן הורה על פתיחה באש לעבר הבחורים, שממנה נהרג אל-מסרי.

הבית החרוס במג'ד אליכרם
"דיווח שבחן דרום-אפריקאי"

היה רבי-פקד רנאטו ברדה, ראש לישכת הסיוע של מרחב הצפון. ברדה, לדיברי פרלמן, שקל את כל הנסיבות ורק לאחר מכן הורה על פתיחה באש לעבר הבחורים, שממנה נהרג אל-מסרי.

בעדותו של ניצב רון בפני ועדת-הפנים של הכנסת טען כי לכל השוטרים שהשיח תופו במיבצע היו הוראות ברורות לירות רק באוויר. לדיברי קצינים אחרים, באור"ח דו"ח, לא נוצר מצב שהצדיק יירות אל עבר החמון, מי, אם כן, אשם בירי שכתוצאה ממנו נהרג אל-מסרי?

ברור שידוע לאנשי המישטרה מי נתן את הפקודה לפתוח באש ומי האשם במותו של אחד אל-מסרי. מדוע, איפוא, אינם מוסרים את גירסתו של השוטר שירה ופגע? למי באמת היה נשק חם באותו מיבצע, האם לכל השוטרים שהשתתפו בו או רק לקצינים הבכירים? אם היה נשק חם רק בידי הקצינים הבכירים, מדוע ניתנה ההוראה לירות באוויר שלא על מנת להרוג לכל השוטרים?

מולו היקשו בשאלות ח"כ יוסי שריד וח"כ שמואל טולידאנו. באחד מן הרגעים המרתקים של אותה ישיבה אמר יוסי שריד על דיווחו של ניצב רון: "זהו דיווח שבחן דרום-אפריקאי!"

הורים בדרום-שמש. בחודש שעבר תבע העולם הזה (2008) למנות ועדת חקירה ממלכתית, בראשות שופט, לבדיקת המאורעות במג'ד אליכרם. תביעה זו הורעלתה נגד השיטה לפיה המישטרה חוקרת את עצמה. שהרי הוכח כבר, בפרשיות קודמות, כי בשיטה זו מצליחה המישטרה לחפות על מחללה. ואומנם, דיווחו של ניצב מרדכי רון מאשר טענה זו.

לדיברי הניצב התפתח קרב אלים בין כוחות המישטרה, שבאו להרוס בית בכפר, לבין הכפריים. בידי של רון היו כמה תצ'למים, שנועדו להוכיח כביכול את טענתו. מחוז התצלומים עצמם הובהר, מעל לכל ספק, כי דיווחי אנשי הכפר להעולם הזה היו אמינים יותר מדיווחיהם של דובר המחוז רבי-פקד פסח פרלמן ושל הניצב עצמו. מן הצילומים נראה שציר התנועה שנחסם עליידי הכפריים לא היה כביש עכרצפת, כפי שמסרו השוטרים, אלא רחוב פנימי בתוך הכפר. המשמש כביש-גישה יחיד לאורך הכפר ובין בתיו.

לאחר שטיעון-מפתח זה — אשר היה, לדיברי המישטרה, סיבת הסיבות לשימוש באלימות — הושמט, התמוטטה כל עדותו של ניצב רון. מפקד האיזור לא הצליח להסביר מדוע הגיע לכפר הערבי כוח מישטרה שמנה יותר מ-200 שוטרים, ור מדוע לא יצאו השוטרים מן הכפר מייד לאחר הריסת הבית. אלא חיכו להתקף לות התושבים. הוא גם התקשה להסביר כיצד התפתח "מאבק אלים" בין הכפריים לבין המישטרה. כאשר רוב הגברים יצאו לבאות בוקר לעבודה.

ניצב רון ניסה גם להעלים מדיווחו את העובדה שהשוטרים פרצו ל-20 מבתי הכפר וגרמו לפגיעות ברכוש ולהרס. כאשר נישאל על פריצה לבתים שהיו נעולים, ומדוע לא הגיש דו"ח על מעשים אלה, הסביר שהכין דו"ח נוסף. שכלל את סיפור

לפני חצי שנה פוטר מנכ"ל ההתאחדות
יעקב סלמן, על רקע התנגדותו לתשלומים
הגבוהים שדרש נציג האיכרים בנוסח

חשבון
ההוצאות של
ח"כ גדומר

ב ינואר 1977 שלח מנכ"ל ההתאחדות האיכרים, יעקב סלמן, מיכתב אל יושב-ראש ועדת-הכספים של ההתאחדות, אריה סיטקוב, עם העתק למבקר הפנים של ההתאחדות. במכתב הצביע סלמן על כך שחשבונותיו של חבר-הכנסת פסח גרופר, המוגשים לתשלום להתאחדות, מתקרבים ל-6,000 לירות לחודש. כיוון שר נראה לדבריו שגרופר מקבל החזקת-רכב מן הכנסת וכן ממוסדות שונים של ח"כ אחדות האיכרים — כמו יקבי כרמל מזרחי או חברת עמיר להספקה חקלאית — וחלק מן החשבונות מוגש לכמה מוסדות על אותן הנסיעות, הוא מציע דיון על כך בוועדת-הכספים.

היו"ר סיטקוב לא השיב על המכתב. במקום תשובה באו אל סלמן כמה מראשי ההתאחדות, והציעו לו לחדול מחיטוטם בנושא ולשלם לגרופר כמה שירצה. בין הבאים היה גם דויד לוי, מנכ"ל חברת עמיר, חברה בת של ההתאחדות האיכרים. שגרופר הוא אחד מן הדירקטורים שלה. לוי לחץ על סלמן כי ישלם לח"כ כל סכום שירצה. שכן גרופר מעוניין רק בכסף. הוא גילה לו כי הוא משלם, מכספי עמיר, חשבונות שונים של גרופר, וזאת כדי למנוע צרות. לוי הציע כי עמיר וההתאחדות יסכמו ביניהם על סכום חודשי קבוע שיסולם לגרופר עליידי שני המוסדות, והכל יבוא על מקומו בשלום. סלמן סירב. נימוקו: הוא אינו מוכן לעשות דברים בניגוד למצפנו. וכל מה שמוגד לחוק נוגד את מצפנו.

כאשר החל יעקב סלמן בעבודתו כמנכ"ל ההתאחדות האיכרים, לא תיאר לעצמו שבדיק שנתיים לאחר מכן יפרשו מתפקידו. בנסיבות עגומות למדי, סלמן סיים בתחילת 1975 את עבודתו כמנכ"ל רשות החברות הממשלתיות. בכך השלים 25 שנות שירות בצה"ל ובאוצר, בהן רכש

מי שילם
את ההוצאות?

את הערכת הכל כעובד יעיל ומומחה לאירגון וכלכלה. שאינו מוכן למכור את עקרונותיו תמורת כל הון שבעולם.

כאשר התחלף השלטון ושמחה ארליך התמנה כשר-אוצר, בא אליו סלמן והורידו, כי למרות שנבחר לא-מכבר כחבר הדירקטוריון של צייט וחברת-החשמל והוא יכול להמשיך בתפקידו עוד שלוש שנים, הרי הוא מעמיד את התפקידים

מנכ"ל התאחדות האיכרים יעקב סלמן, שלא הסכים לאשר חשבונות מנוגדים לחוק של חבר-הכנסת פסח גרופר, נאלץ לפרוש מן תפקידו בגלל לחצו של חבר-הכנסת גרופר.

המכומר

האלה לרשות השר, כדי שיהיה חופשי למנות אדם אחר, כרצונו. השר החדש הודה כי הוא הדירקטור היחיד הנוהג כך, וכי הוא נותן בו אמון מלא ורוצה כי ימשיך בתפקידו.

כאשר הציעו לסלמן את תפקיד מנכ"ל ההתאחדות האיכרים, במקום יצחק זוראב שניהלה עשרות שנים, ראה בכך אתגר ושליחות. הוא הסכים לקבל את התפקיד בעיקר בגלל אישיותו של נשיא ההתאחדות, אהרון פרנק, מחזרה, נצר למיש-פחת איכרים ותעשיינים מן המושבות. פרנק ראה בהתאחדות מוסד מיושן ומאובן הזקוק לטלטלה ולתנופת אירגון. כדי לקדם את ענייני הסקטור הפרטי בחקלאות, שהוא לדעתו מן החסרונים במדינה. סלמן היה האדם המתאים לתפקיד, וכאשר הציע כי יחל לעבוד לנסיון, קיבלו את תנאיו.

עת המו"מ על תנאי השכר הצליח יעקב סלמן ללמוד משהו על המת-